

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul Legii privind integrarea străinilor în Republica Moldova

Problema emigrării masive a populației Republicii Moldova în scop de muncă peste hotare și impactul negativ al fenomenului dat asupra relațiilor economice, a sistemelor sociale existente în țară a diminuat atenția față de un alt aspect important al migrației și anume - imigrarea străinilor în Republica Moldova.

Statele membre ale Uniunii Europene care au experiența unei imigrări masive a străinilor au conștientizat necesitatea elaborării în timp a unor politici de integrare, ca o parte componentă a politicii migraționale.

La nivelul Uniunii Europene integrarea este privită ca un proces dinamic, continuu și pe termen lung de acomodare reciprocă între toți imigranții și locuitorii statului. Procesul de integrare implică adaptarea și participarea imigranților care dispun de toate drepturile și obligațiile în raport cu noua lor țară de reședință, fie că dispun de un drept de ședere sau de o formă de protecție.

Formal, legislația Republicii Moldova nu conține restricții în drepturi și în oportunități pentru străinii intrați și aflați în mod legal pe teritoriul țării și îi echivalează în toate drepturile, cu excepția celor politice, cu cetățenii Republicii Moldova.

Articolul 5 din Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova și articolul 15 din Legea 270-XVI din 18.12.2008 privind azilul în Republica Moldova, prevăd acordarea asistenței pentru integrarea străinilor în viața economică, socială și culturală a societății moldovenești prin desfășurarea programelor de integrare cu implicarea tuturor autorităților competente ale statului.

Cu toate acestea legislația nu prevede mecanisme de realizare ale acestor drepturi, lipsesc condițiile necesare pentru integrarea eficientă a străinilor în mediul local: imigranții nu cunosc limba țării, modul de funcționare și accesul la diferite sisteme de servicii publice (piața forței de muncă, sistemul de asigurări sociale, educație, sistemul de asistență medicală, etc.), iar lipsa cunoștințelor privind cultura și tradițiile moldovenești pot crea disensiuni între populația băștinașă și străini.

Sursele statistice indică că 88% din străinii cu drept de ședere în Republica Moldova locuiesc în mun. Chișinău, 73% din imigranții la muncă sunt înregistrați în mun. Chișinău, iar 88,3% dintre refugiați sau persoane care beneficiază de protecție umanitară sunt concentrați la fel în zona municipiului. Datele enunțate arată că la nivel național nu există o politică clară de reamplasare a străinilor uniform pe întreg teritoriul țării, inclusiv în zona rurală, fapt ce creează impedimente pentru integrarea acestora în societatea moldovenească și favorizează crearea unor conglomerate independente de etnici și naționali în zona mun. Chișinău.

În aceleași context menționăm, că legislația actuală nu stabilește responsabilități pentru autoritățile statului de a interveni cu politici și mecanisme de integrare a străinilor, acoperite financiar din bugetul public de stat, iar acțiunile realizate pînă în prezent se limitează doar la proiecte desfășurate periodic de către ÎCNUR și ONG-urile naționale, unde Biroul migrație și azil al Ministerului Afacerilor Interne participă doar în calitate de partener de implementare.

În practicile Uniunii Europene problema integrării este tratată drept un proces bilateral integru, care prezumă obligativitatea societății gazdă de a asigura drepturile formale ale străinilor astfel, încât să li asigure drepturile la viața economică și socială, iar străinii (imigranții) la rândul lor, sunt obligați să respecte normele și valorile societății gazdă și să participe activ la măsurile ce țin de integrare, fără a aduce atingere dreptului de a-și păstra propria identitate. Conceptul de integrare se axează pe recunoașterea reciprocă a drepturilor atât din partea imigrantului, cât și din partea societății – gazdă și este axat pe principiul oportunităților egale, precum și ale asigurării dreptului imigranților la un trai decent.

Reieșind din faptul că Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova și Legea 270-XVI din 18.12.2008 privind azilul în Republica Moldova, prevăd realizarea de măsuri privind integrarea străinilor, a fost luată decizia de a elabora cadrul juridic național privind integrarea străinilor în Republica Moldova, cu stabilirea competențelor în domeniu pentru fiecare autoritate în parte.

La fel, această prioritate este prevăzută la Obiectivele 25 și 36 ale Programului Național de implementare a Planului de acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 122 din 11 martie 2011, care prevede elaborarea Legii privind integrarea străinilor în Republica Moldova.

Totodată, în conformitate cu punctul 56 al Planului național de armonizare a legislației pentru anul 2011, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1210 din 27 decembrie 2010, Ministerul Afacerilor Interne urmează să elaboreze proiectul de Lege privind integrarea străinilor în Republica Moldova, pentru a asigura transpunerea parțială a Directivei Consiliului 83/2004/CE din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate (CELEX: 32004L0083). Cu toate că prevederile Directivei au fost transpuse în Legea 270 privind azilul în Republica Moldova, în ce privește acordarea drepturilor pentru beneficiarii unei forme de protecție, la acea etapă ele nu au fost detaliate și de facto în practică nu erau implementate. Ori proiectul de Lege elaborat are drept scop acoperirea golurilor existente în practică și implementarea standardelor europene. În proiect au fost transpuse parțial prevederile articolelor: 26, 27, 28, 29, 30, 33 ale Directivei care se referă la accesul la educație, drepturile sociale, asistența medicală, programele de integrare.

Totodată urmează să menționăm că la elaborarea prezentului proiect de Lege au fost luate în considerație prevederile altor directive în ce privește stabilirea standardelor și identificarea principiilor, și anume:

- Directiva 2003/9/CE a Consiliului din 27 ianuarie 2003 de stabilire a standardelor minime pentru primirea solicitanților de azil în statele membre
- Directiva Consiliului 2000 / 43 / CE, 29 iunie 2000, cu privire la implementarea principiului tratamentului egal între persoane indiferent de originea rasială sau etnică
- Directiva 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea tratamentului egal privind ocuparea forței de muncă și condițiile de muncă

- Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung.

Proiectul propus reglementează procesul și modalitățile de facilitare a integrării străinilor în viața economică, socială și culturală a Republicii Moldova în vederea prevenirii și combaterii marginalizării sociale a acestora, adaptării la condițiile societății moldovenești și asigurării autonomiei financiare a acestora, autoritățile competente, programele de integrare, obligațiile străinilor care solicită programe de integrare, acoperirea cheltuielilor, etc. De asemenea, proiectul înaintat introduce noțiuni precum *integrare, program individual de integrare, plan de integrare, angajament de integrare, asistență specializată și acomodare culturală*.

Totodată este important de menționat că este identificată structura responsabilă de coordonarea procesului de integrare a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova între toate structurile competente în domeniu, și anume autoritatea competentă pentru străini. Însuși procesul de integrare prin prisma Legii este văzut ca un proces de colaborare și coordonare continuă dintre toate autoritățile publice centrale și locale, cu implicarea societății civile, organismelor internaționale și bineînțeles a străinilor, atât a celor cu o formă de protecție cât și a celor cu drept de ședere, care urmează să aibă un rol activ iar statul urmează să-i faciliteze acomodarea în societatea moldovenească.

Elaborarea proiectului de Lege privind integrarea străinilor este justificată prin:

- realizarea de către străini a drepturilor prevăzute de Constituția Republicii Moldova;
- asumarea responsabilităților pentru integrarea străinilor;
- delimitarea competențelor autorităților statului în procesul și etapele de integrare a străinilor;
- crearea și implementarea programelor de integrare, organizate și gestionate de către autoritățile statului cu atribuții specifice în domeniu (de nivel central și local);
- implicarea activă a societății civile, inclusiv diaspora;
- asigurarea accesului pentru străini la studierea limbii de stat;
- familiarizarea și acomodarea culturală a străinilor cu valorile și tradițiile moldave și sistemul de organizare politico-administrativ al Republicii Moldova;
- facilitarea accesului la sistemul național de educație;
- crearea condițiilor pentru acces pe piața forței de muncă;
- asigurarea accesului la sistemul național de servicii medicale;
- asigurarea măsurilor de protecție și securitate socială;
- dezvoltarea orientării profesionale în scopul facilitării integrării economice;
- crearea oportunităților pentru obținerea independenței financiare;
- asigurarea și facilitarea procesului de naturalizare.

În contextul celor expuse, Ministerul Afacerilor Interne consideră imperativ aprobarea proiectului de Lege privind integrarea străinilor în Republica Moldova, reieșind din următoarele aspecte și considerente:

Aspectul politic. Proiectul în cauză constituie un răspuns la necesitatea de asigurare a realizării drepturilor străinilor aflați legal pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv, dreptul la naturalizare a acestora. În același timp, trebuie de specificat faptul că o

guvernare eficientă nu se poate rezuma doar la exercitarea atribuțiilor administrative, politice și economice, ci trebuie să includă și mecanismele prin care persoanele să își poată exercita drepturile și libertățile legale, articula interesele, respecta obligațiile și atenua diferențele.

Aspectul normativ. Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova, Legea 270-XVI din 18.12.2008 privind azilul în Republica Moldova, Acțiunii 37 al Programului Național de implementare a Planului de acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 122 din 11 martie 2011 și punctul 56 al Planului național de armonizare a legislației pentru anul 2011, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1210 din 27 decembrie 2010, pentru a asigura transpunerea Directivei Consiliului nr. 83/2004/CE din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate (CELEX: 32004L0083).

Aprobarea proiectului necesită operarea anumitor modificări în legislație în vederea ajustării cadrului normativ intern

Aspectul financiar și economic. Implementarea proiectului dat se va efectua din bugetul instituțiilor responsabile în limita resurselor disponibile, precum și cu atragerea surselor externe de finanțare.

Aspectul organizatoric. Aprobarea proiectului va genera necesitatea organizării unor ajustări la nivelul intern al fiecărei instituții implicate în procesul de integrare.

Proiectul a fost coordonat cu toate ministerele de resort, obiecțiile cărora au fost luate în considerație la definitivarea acestuia.

Luând în considerație cele menționate Ministerul Afacerilor Interne propune spre aprobare proiectul de Lege privind integrarea străinilor în Republica Moldova.

Ministrul afacerilor interne

Alexei ROIBU